

است کارشناسی همین معماری را مصداق معماری اسلامی بدانند و دیگری در ست نقطه مقابل معماری اسلامی.

روح معنویت تحت الشعاع لوکس سازی بازارها

دغدغه دیگر دوستان این است که چرا هتل‌ها و بازارهای اطراف حرم مطهر شیک و لوکس ساخته می‌شوند؟ و ممکن است فرهنگ رضوی تحت الشعاع این ظواهر قرار بگیرد. ما بنا داریم از یک چالش و بحران خارج شویم؛ اصطلاحی بین مردم مشهور رایج است که به اجناس ضعیف و کالاهای ارزان قیمت، می‌گویند بدستی. زمانی که بنده شهر دار منطقه ثامن بودم، یکی از گرفتاری‌های همیشگی ما، فروش کالاهای تاریخ مصرف گذشته و مسائل امنیتی در این منطقه بود. زمانی که بخشی از این مغازه‌ها در حال تخریب بود، عده‌ای شکر گذار بودند که این مغازه‌ها خراب شدند، زیرا که فقط ظاهر آن‌جا مغازه بود ولی در اندرونی فساد و جنایت بسیاری صورت می‌گرفت و همه این اتفاقات در اطراف حرم مطهر بود. امروز ما می‌خواهیم کمی کیفیت کار و زندگی در اطراف حرم بهبود پیدا کند. همان‌طور که مردمی از هر قشر و با هر وضعیت اقتصادی که به زیارت مکه و مدینه مشرف می‌شوند از بهترین خدمات و امکانات استفاده می‌کنند، ما هم باید برای زائران امام رضاع بهترین شرایط را فراهم کنیم. عده‌ای معتقدند این کیفیت بالای بناها، مردم ضعیف را دچار مشکل می‌کند. اولاً ما فقط برای این زمین‌ها، «کاربری» تعیین می‌کنیم،

ظرفیت‌های این بافت چشم‌پوشی کرد؟

تامین اعتبار پروژه از محل خود پروژه

بحث کلیدی دیگر تامین اعتبارات لازم برای اجرای این طرح بود زیرا هیچ اعتباری از حوزه دولت یا بخش‌های عمومی به این طرح اختصاص داده نشد. برای ایجاد خیابان‌های جدید و فضاهای عمومی، این هزینه‌ها باید در باقی مانده زمین‌ها سرشکن می‌کردیم، در نتیجه تصمیم گرفتیم حداکثر ۳۰ درصد کاربری این منطقه تجاری و بقیه آن هم کاربری اقامتی داشته باشد.

بضاعت کم کشور در حوزه معماری اسلامی

انتقاد دیگری که وارد شده موضوع معماری ساختمان‌هاست. شهرداری مشهد از همه اشخاص برجسته کشور در حوزه معماری دعوت کرد تا تمام بضاعت خود را برای تهیه بهترین و مناسب‌ترین معماری این ساختمان‌ها به کار ببندند؛ حتی گفتیم اگر می‌توانید یک سبک خاص معماری دوران جمهوری اسلامی را طراحی کنید و ما هزینه‌های آن را پرداخت خواهیم کرد. ولی متأسفانه بضاعتهای کشور در همین حد است و با وجود دانش آموختگانی که غالباً با سبک و سیاق و اصول معماری غربی تربیت شده‌اند و میل و گرایش آن‌ها به مدرنیسم است، نمی‌توان بیش از آن‌چه اتفاق افتاده است انتظار داشت. ضمن این که هیچ‌وقت مولفه‌ها و مشخصه‌های معماری اسلامی - ایرانی به درستی تبیین نشده است تا بر اساس این اصول بتوان ساختمان‌ها را محک زد؛ ممکن

است. نمونه آن ساختمان مدینه الرضا (ع) در خیابان شیرازی است که در گذشته کاروان‌سرای ملک بوده است. در سال ۷۰ یا ۷۱ که به این ملک پروانه ساخت دادند، مجوز ساخت بیش از ۲۰ طبقه برای آن صادر شده بود. صاحبان این ملک در حدود سال ۸۲ برای ساخت بنا مراجعه کردند یعنی زمانی که این طرح جدید تهیه و تصویب شده بود. ما اعلام کردیم که آن پروانه باطل شده است و با کلی فشار و درگیری، آن‌ها را مجبور کردیم که حداکثر ۱۴ طبقه بسازند. یکی از دلایل ما برای این ساختمان‌های مرتفع، علاوه بر متفاوت شدن ظاهر این مناطق، کمک کردن به شناسایی محلات است. حداکثر ارتفاع در حلقه اول و در اطراف حرم مطهر، ۱۲ طبقه و به اندازه ارتفاع اماکن متبرک است. در رینگ دوم که بعد از حلقه اول قرار دارد تا ۱۲ طبقه می‌توان به آن اضافه کرد. در مورد دید حرم هم، این دید تنها در خیابان‌هایی وجود دارد که در مسیر حرم مطهر قرار دارند ولی اگر از مسیر اصلی وارد یک کوچه فرعی بشوید، حتی با وجود یک ساختمان یک طبقه هم حرم دیده نمی‌شود. در حالی که ما ۴ خیابان جدید هم به سمت حرم مطهر باز کردیم تا مسیرهای دید افزایش یابد. تنها اشکال این ساختمان‌ها، از بین بردن دید کسانی است که از دور دست‌ها و از روی پشت بام‌ها می‌توانستند حرم را مشاهده کنند. این که از هر نقطه‌ای و با هر شرایطی بتوان حرم را دید، موضوعی است که باید راجع به آن بحث شود اما آیا تنها برای همین موضوع، باید از تمام

به شبکه موجود اضافه شود تا ترافیک زیر حرم مطهر کمتر شود. زیرا تنها ۴۸ درصد حرکت‌ها به سمت حرم مطهر مقصدی هستند و ۵۲ درصد عبوری. در هیچ جای دنیا، ترافیک عبوری را از حساس‌ترین مرکز شهر عبور نمی‌دهند، زیرا علاوه بر شلوغی و ازدحام و آلودگی هوا و مشکلات اجتماعی، امکان اتفاقات امنیتی هم وجود دارد. این شهرستان به صورت یک کمربند در اطراف حرم مطهر است، کسانی که مقاصد غیر از ورود به حرم مطهر را دارند، می‌توانند قبل از حرم تعیین مسیر کنند.

ضابطه گذاری برای معماری اطراف حرم

همه طرح‌های تفصیلی تنها در ۲ بعد هستند، تعیین کاربری ملک و تراکم آن. ولی مادر این طرح، تمام خیابان‌های اصلی موجود را شناسایی و با برگزاری مسابقه و ارتباط با بهترین مشاوران کشور، برای طراحی شهری این مناطق برنامه ریزی کردیم. مسائلی مانند نوع فضاها به لحاظ حجمی و جرمی، شکل و فرم معماری، مواد و مصالحی که مناسب این مناطق است، دامنه خدمات و ... به عنوان مثال در اطراف حرم مطهر، مجوز نماهای خاص مانند شیشه رفلکس، آلکوپاندو و کامپوزیت محدود است.

ارتفاع زیاد بناها و محدود شدن دید حرم

یکی دیگر از سوالات مطرح شده، ارتفاع زیاد بناها و محدود شدن دید حرم مطهر است. اولاً باید بگویم بنا بر طرح تفصیلی خازنی مربوط به سال ۱۳۵۲، امکان احداث بنای ۲۵ طبقه هم وجود داشته

نمایی از یکی از خیابان‌های شعاعی حرم